



Εταίροι Έργου



Παραδοτέο: Μετά-LIFE σχέδιο διατήρησης

Action F.4: Μετα-LIFE σχέδιο διατήρησης

LIFE13/NAT/CY/000176 "Improving lowland forest habitats for Birds in Cyprus"

Κωνσταντίνος Δημητρακόπουλος, Τμήμα Δασών

Λευκωσία, Νοέμβριος 2017

Περιεχόμενα

1. Πρόλογος	2
2. Εισαγωγή	3
3. Ανάλυση SWOT	5
4. Τιθέμενοι στόχοι και μεθοδολογία	7
4.1 Διοικητικό τμήμα.....	8
4.2 Τμήμα Παρακολούθησης	10
4.3 Τμήμα διάδοσης αποτελεσμάτων και ευαισθητοποίησης κοινού	11

1. Πρόλογος

Το παρόν έγγραφο με τίτλο «Μετά-LIFE Σχέδιο Διατήρησης» αποτελεί παραδοτέο του έργου LIFE με τίτλο «Βελτίωση των πεδινών δασικών βιοτόπων για τα πουλιά στην Κύπρο» (ακρωνύμιο: LIFE-FORBIRDS, κωδικός έργου: LIFE 13 NAT/CY/000176). Το «Μετά-LIFE Σχέδιο Διατήρησης» βασίζεται στις σχετικές πρόνοιες που προβλέπονται τόσο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ε.Ε), όσο και από την πρόταση του ίδιου του έργου. Επάγεται σε μεγάλο ποσοστό από το Σχέδιο Δράσεων που δημιουργήθηκε κατά τη διάρκεια του έργου, και προδιαγράφει τις μελλοντικές ανάγκες διατήρησης και διαχείρισης που θα προκύψουν.

Ο σκοπός του σχεδίου αυτού είναι να καθορίσει το πως θα εξασφαλιστεί η συνέχεια της λειτουργίας και εφαρμογής του προαναφερθέντος Σχεδίου Δράσεων του έργου, καθώς και το κόστος που θα προκύψει. Επιπρόσθετα, το σχέδιο καθορίζει τον υπεύθυνο φορέα για την επίβλεψη της εφαρμογής της κάθε δράσης. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται η συνέχεια της προσπάθειας διατήρησης της πτηνοπανίδας των 3 περιοχών του έργου, η μακροζωία των υλικοτεχνικών υποδομών του, και η ενίσχυση της διαφώτισης του κοινού για τις αρνητικές συνέπειες της παγίδευσης άγριων πουλιών.

Το κείμενο αυτό, μαζί με την τελική έκθεση του έργου δείχνουν την αφοσίωση του Συντονιστή του έργου (Τμήμα Δασών) όπως και των υπόλοιπων φορέων στο να ανταπεξέλθουν στις μελλοντικές ανάγκες που θα προκύψουν, καθώς και στο να παρέχουν πολιτική και οικονομική στήριξη σε όλες τις μελλοντικές προσπάθειες.

2. Εισαγωγή

Το έργο LIFE-FORBIRDS (LIFE 13 NAT/CY/000176) πραγματοποιήθηκε μεταξύ του Οκτώβρη του 2014 και του Δεκέμβρη του 2017, όπου και τελείωσε. Χρηματοδοτήθηκε κατά 50% από την Ε.Ε στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE+, και διεξήχθη από την παρακάτω κοινοπραξία:

- Δύο κυβερνητικούς οργανισμούς: το **Τμήμα Δασών (ΤΔ)** και την **Υπηρεσία Θήρας & Πανίδας (ΥΘ&Π)**, υπαγόμενα στο Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων & Περιβάλλοντος και Υπουργείο Εσωτερικών αντίστοιχα. Οι παραπάνω οργανισμοί είναι αρμόδιοι για τη διαχείριση των δασικών οικοσυστημάτων και την προστασία της πανίδας και των Ζωνών Ειδικών Προστασίας (ΖΕΠ) του δικτύου Natura 2000 αντίστοιχα.
- Ένα πανεπιστήμιο: το **Πανεπιστήμιο Frederick (ΠΦ)**, και συγκεκριμένα τη Μονάδα Διατήρησης Φύσης, ενεργά εμπλεκόμενη σε διάφορα έργα με αντικείμενο τη διατήρηση της βιοποικιλότητας σε φυσικά οικοσυστήματα.
- Μία μη κυβερνητική οργάνωση (ΜΚΟ): το **Φιλοδασικό Σύνδεσμο Κύπρου (ΦΣΚ)**, από τις μεγαλύτερες ΜΚΟ της Κύπρου, με ενεργή συμμετοχή σε έργα LIFE.

Οι **κύριοι στόχοι** του έργου ήταν (α) η εφαρμογή μέτρων διατήρησης / διαχείρισης τα οποία θα βελτιώσουν ουσιαδώς τις οικολογικές συνθήκες επιλεγμένων ειδών πουλιών, τα οποία περιλαμβάνονται στη λίστα του Παραρτήματος Ι της Ευρωπαϊκής Οδηγίας για τα Πουλιά, και απαντώνται σε 3 Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) περιοχές του δικτύου Natura 2000, (β) μέσα από την εφαρμογή των παραπάνω δράσεων να αποδείξει στους Κύπριους δασολόγους καθώς και στους λοιπούς εταίρους τα πλεονεκτήματα υιοθέτησης μιας πιο ολιστικής προσέγγισης στη διαχείριση των δασών, η οποία θα αντιμετωπίζει τις ανάγκες των πουλιών τα οποία διαμένουν ή επισκέπτονται τα δάση, (γ) να συνεισφέρει στην ενίσχυση της ευαισθητοποίησης του κοινού ως προς την ανάγκη της διατήρησης των άγριων πουλιών και την καταπολέμηση της παράνομης παγίδευσης μέσα στις ευρύτερες περιοχές του έργου.

Οι **επιμέρους στόχοι** του έργου ήταν οι εξής:

- Η βελτίωση της διαθεσιμότητας τροφής στις περιοχές του έργου, όσον αφορά την ποιότητα, την ποσότητα και την ποικιλία.
- Η μόνιμη βελτίωση της διαθεσιμότητας νερού κατά τους θερινούς μήνες.
- Η βελτίωση των συνθηκών φωλεοποίησης στις περιοχές του έργου.
- Η μείωση της ανθρώπινης διατάραξης μέσω ενίσχυσης της ευαισθητοποίησης και περιορισμού της πρόσβασης σε ευαίσθητες περιοχές του έργου.
- Η αποκατάσταση των οικοτόπων των πουλιών μέσα στις περιοχές του έργου.
- Η εισαγωγή κοινών δασικών διαχειριστικών πρακτικών που ευνοούν τα πουλιά.
- Η συνεισφορά στην καταπολέμηση της λαθροθηρίας πουλιών μέσω της αυστηρής εφαρμογής της νομοθεσίας καθώς και μιας αποτελεσματικής επικοινωνιακής καμπάνιας.

- Η βελτίωση της ευαισθητοποίησης του κοινού στην ανάγκη διατήρησης των πληθυσμών των πουλιών, στις αξίες του δικτύου Natura 2000 και στην σημασία της συμβολής του χρηματοδοτικού εργαλείου LIFE στη διατήρηση της φύσης.

Για να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι ακολουθήθηκε ένα λεπτομερές Σχέδιο Δράσεων το οποίο αποτελείται από τις παρακάτω τέσσερις κατηγορίες δράσεων:

- **Προπαρασκευαστικές Δράσεις**, οι οποίες ήταν απαραίτητες για τη συλλογή των δεδομένων πεδίου περί την εφαρμογή των δράσεων διατήρησης, και για την αποτίμηση της αρχικής κατάστασης της πτηνοπανίδας στις 3 ΖΕΠ του έργου.
- **Δράσεις Διατήρησης**, οι οποίες ήταν ο πυρήνας του έργου και συνέβαλαν τα μέγιστα ως προς την επίτευξη των τιθέμενων στόχων. Μέσω αυτών των δράσεων δημιουργήθηκαν υλικοτεχνικές υποδομές οι οποίες βελτίωσαν την παροχή νερού, τροφής και θέσεων φωλεοποίησης για την πτηνοπανίδα των περιοχών. Επιπρόσθετα, έγινε αποκατάσταση φυσικών οικοτόπων στις 3 ΖΕΠ μέσω της καταπολέμησης Εισβλητικών Ξενικών Ειδών (ΕΞΕ) και αναδασώσεων με τοπικά είδη. Τέλος έγινε καταπολέμηση της λαθροθηρίας στις περιοχές του έργου, και τέθηκαν οι βάσεις για την εκστρατεία διαφώτισης του κοινού μέσω της ετοιμασίας ενός σχεδίου επικοινωνιακής στρατηγικής.
- **Δράσεις Ευαισθητοποίησης και Διάδοσης Αποτελεσμάτων**, οι οποίες εστίασαν: α) στην αφύπνιση του κοινού (ιδιαίτερα νεαρές ηλικίες – πρωτοβάθμια εκπαίδευση των τοπικών κοινοτήτων) σχετικά με τις αρνητικές επιπτώσεις της παγίδευσης των άγριων πουλιών, και β) στο να παρουσιάσουν αποδείξεις (μέσω των αποτελεσμάτων του έργου) σε ενδιαφερόμενους φορείς (κυρίως σε δασικούς υπαλλήλους και Κύπριους δασολόγους) σχετικά με τα οφέλη υιοθέτησης μιας ολιστικής μορφής δασικής διαχείρισης με πρόνοιες για την πτηνοπανίδα.
- **Δράσεις Παρακολούθησης**, οι οποίες αποτίμησαν την αποτελεσματικότητα των δράσεων διατήρησης καθώς και διάδοσης αποτελεσμάτων του έργου, ποσοτικοποίησαν τις επιπτώσεις των παραπάνω στο περιβάλλον και στις τοπικές κοινότητες, και εντόπισαν τα δυνατά και αδύνατα σημεία του LIFE-FORBIRDS.
- **Δράσεις Διαχείρισης**, οι οποίες διευκόλυναν τον συντονισμό και την συνεργασία μεταξύ των συνεργαζόμενων φορέων, την συμμετοχή της Επιστημονικής Επιτροπής στο σχεδιασμό των δράσεων διατήρησης, καθώς και την δικτύωση του έργου με άλλα παρόμοια Ευρωπαϊκά Έργα LIFE ή/και μη-LIFE.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την εξέλιξη του LIFE-FORBIRDS, φωτογραφίες, λίστα παραδοτέων κ.α., παρακαλείσθε όπως επισκεφτείτε την ιστοσελίδα www.lifeforbirds.eu και τη σελίδα του έργου στο [Facebook](https://www.facebook.com/lifeforbirds).

3. Ανάλυση SWOT

Κατά την ανάλυση SWOT μελετήθηκαν τα δυνατά και αδύνατα σημεία του έργου (Strengths & Weaknesses), καθώς και οι ευκαιρίες (Opportunities) που προέκυψαν και οι τυχόν απειλές (Threats) του. Με την ανάλυση αυτή διευκολύνεται η αξιολόγηση της παρούσας κατάστασης και αναγνωρίζονται ευκολότερα οι μελλοντικές ανάγκες και στόχοι που επιχειρούνται να καλυφθούν από το παρόν *Μετά-LIFE Σχέδιο Διατήρησης*. Στόχος είναι να αναγνωριστούν οι βασικοί εσωτερικοί και εξωτερικοί παράγοντες που επηρεάζουν τους πεδινούς δασικούς βιοτόπους πουλιών στην Κύπρο (κατά συνέπεια και τα ίδια τα πουλιά), την αντίληψη των δασικών υπαλλήλων για το ρόλο της πτηνοπανίδας στα δάση, όπως και αυτήν του ευρύτερου κοινού για την παγίδευση των άγριων πουλιών. Η ανάλυση SWOT παρουσιάζει την καταβληθείσα προσπάθεια κατά την διάρκεια του έργου, και επιτρέπει τον σχεδιασμό μελλοντικών εργασιών που πρέπει να εφαρμοστούν. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης παρουσιάζονται παρακάτω στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1: Ανάλυση SWOT του έργου LIFE-FORBIRDS

Βοηθητικές προς την επίτευξη των στόχων του έργου	Επιβλαβείς προς την επίτευξη των στόχων του έργου
1. Δυνατά σημεία	1. Αδυναμίες
<ul style="list-style-type: none"> • Λεπτομερής χαρτογράφηση των υποδομών για την πτηνοπανίδα των 3 ΖΕΠ • Λεπτομερής χαρτογράφηση των ΕΞΕ σε 2 ΖΕΠ • Λεπτομερής χαρτογράφηση των τύπων οικοτόπου για τη ΖΕΠ «Κόσιη – Παλλουρόκαμπος» • Ετοιμασία λεπτομερούς διαχειριστικού σχεδίου για την παραπάνω ΖΕΠ • Εκτίμηση των Ευνοϊκών Τιμών Αναφοράς για τα είδη πτηνοπανίδας 3 ΖΕΠ και αναθεώρηση των Τυποποιημένων Εντύπων Δεδομένων (ΤΕΔ) • Εφαρμογή <i>επί τόπου</i> μέτρων διατήρησης για την πτηνοπανίδα 3 ΖΕΠ • Αναπαραγωγή των παραπάνω μέτρων σε άλλες περιοχές στην Κύπρο • Μείωση των περιστατικών λαθροθηρίας σε 3 ΖΕΠ • Αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού (ειδικά μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης) • Δικτύωση με παρόμοια ευρωπαϊκά έργα και δημιουργία γνωσιακής βάσης για εφαρμογή <i>επί τόπου</i> μέτρων διατήρησης για την πτηνοπανίδα σε πεδινά δάση • Εξειδίκευση προσωπικού σε θέματα διατήρησης πτηνοπανίδας • Σύσταση εξειδικευμένης κοινοπραξίας (κυβερνητικά τμήματα, πανεπιστήμια ΜΚΟ) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ανεπαρκής εμπλοκή ενδιαφερομένων φορέων (τοπικές κοινότητες, ΜΚΟ) λόγω της μικρής ηλικίας του έργου • Ανενημέρωτοι ενδιαφερόμενοι φορείς (κυνηγοί) πάνω σε περιβαλλοντικά ζητήματα • Ανενημέρωτοι ενδιαφερόμενοι φορείς (δασικοί υπάλληλοι) σε θέματα ολιστικής δασικής διαχείρισης (ειδικά σε μέτρα που ευνοούν την πτηνοπανίδα) • Ανενημέρωτο κοινό σχετικά με τις επιπτώσεις της παράνομης παγίδευσης • Ανενημέρωτο κοινό σχετικά με το πρόγραμμα LIFE • Μη ικανοποιητική συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων στη διαφύλαξη των υλικοτεχνικών υποδομών του έργου

2. Ευκαιρίες	2. Απειλές
<ul style="list-style-type: none"> • Αύξηση της περιβαλλοντικής συνείδησης (ιδιαίτερα σε θέματα σχετικά με την πτηνοπανίδα και τις αρνητικές επιπτώσεις της παγίδευσης πουλιών) σε νεαρά άτομα μέσω της εκστρατείας διαφώτισης του έργου • Αύξηση της επί τόπου διατήρησης αρκετών ενδημικών ειδών πουλιών της Κύπρου με την λειτουργία των υλικοτεχνικών υποδομών του έργου • Αξιοποίηση της εμπειρίας που κτήθηκε από το προσωπικό του ΤΔ και αναπαραγωγή των δράσεων C.1, C.2, C.3 του έργου σε άλλες τοποθεσίες/έργα • Προσέγγιση κυνηγετικών συλλόγων για διάχυση των αποτελεσμάτων του έργου 	<ul style="list-style-type: none"> • Πιθανοί περιορισμοί στην χρηματοδότηση για τις προτεινόμενες μελλοντικές δράσεις • Βανδαλισμός των υλικοτεχνικών υποδομών του έργου από κυνηγούς και λαθροθήρες • Δασικές πυρκαγιές κατά την διάρκεια των καλοκαιρινών μηνών, ιδιαίτερα στην ΖΕΠ Ποταμός Παναγίας Στάζουσας • Επανεποίκιση των φυσικών οικοτόπων του έργου από ΕΞΕ γειτονικών περιοχών • Περαιτέρω επιδείνωση των συνθηκών ξηρασίας στην ΖΕΠ Κόσιη – Παλλουρόκαμπος λόγω της κλιματικής αλλαγής • Επιδείνωση της κατάστασης διατήρησης των φυσικών οικοτόπων της ΖΕΠ Κάβο Γκρέκο, λόγω τουριστικής ανάπτυξης των γειτονικών δήμων Αγ. Νάπας & Παραλιμνίου

4. Τιθέμενοι στόχοι και μεθοδολογία

Ο στόχος του *Μετά-LIFE Σχεδίου Διατήρησης* είναι να εξασφαλίσει την διάρκεια των αποτελεσμάτων του έργου και να αναλύσει το σχέδιο των 4 φορέων για την συνέχιση των ήδη ολοκληρωμένων δράσεων του έργου (δράσεων διατήρησης και ευαισθητοποίησης του κοινού, καθώς και δράσεων διαχείρισης και παρακολούθησης). Το χρονικό πλαίσιο των δράσεων αυτών κυμαίνεται μεταξύ τριών και πέντε ετών μετά το πέρας του έργου και ανάλογα με την περίπτωση. Παρόλα αυτά κάποιες από τις δράσεις αυτές εμπίπτουν στα καθήκοντα του ΤΔ και της ΥΘ&Π, οπότε και θα συνεχίσουν μετά την αναγραφόμενη περίοδο. Το Σχέδιο δράσεων θα υλοποιηθεί με τη συμμετοχή όλων των φορέων, αλλά τον κύριο ρόλο θα τον επωμιστεί το ΤΔ ως η αρμόδια αρχή διαχείρισης των δασικών οικοσυστημάτων στην Κύπρο. Όσον αφορά τις πηγές χρηματοδότησης του Σχεδίου, ο κάθε φορέας θα επιβαρύνει τον προϋπολογισμό του, αλλά παράλληλα θα αναζητηθούν και εναλλακτικές πηγές εσόδων π.χ πλυθοπορισμός (crowdfunding), ενδιαφερόμενοι φορείς, χορηγίες κλπ.

Το «*Μετά-LIFE Σχέδιο Διατήρησης*» περιγράφει:

- Τις προβλεπόμενες *Μετά-LIFE* δράσεις
- Τον υπεύθυνο φορέα για την εφαρμογή της κάθε *Μετά-LIFE* δράσης
- Το χρονικό πλαίσιο υλοποίησης της κάθε *Μετά-LIFE* δράσης

Όλες οι δράσεις και οι προσπάθειες που θα καταβληθούν μετά την ολοκλήρωση του έργου θα πρέπει να είναι σωστά και υπεύθυνα δομημένες όπως όλες οι δράσεις που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια του έργου. Το «*Μετά-LIFE Σχέδιο Διατήρησης*» αποτελείται από τρία τμήματα:

- Διοικητικό
- Παρακολούθησης
- Διάδοση αποτελεσμάτων και ευαισθητοποίησης κοινού

4.1 Διοικητικό τμήμα

Κατά τη διάρκεια του LIFE-FORBIRDS αναγνωρίστηκαν οι πλέον αιφφορικές πρακτικές, και αυτές θα αποτελέσουν τη βάση για τη διατήρηση των αποτελεσμάτων του έργου στο μέλλον. Οι σχεδιασμένες διοικητικές δράσεις θα κατανεύουν ορθολογικά τους διαθέσιμους πόρους για την πραγμάτωση του Σχεδίου και είναι οι ακόλουθες:

- I. Συντονισμός και διαχείριση των δράσεων του Μετά-LIFE Σχεδίου Διατήρησης:
Η έγκαιρη και ορθή εφαρμογή των δράσεων του Σχεδίου προαπαιτεί συντονισμό, παρακολούθηση και διαχείριση. Το **ΤΔ** ως Συντονιστής του έργου θεωρείτε το πλέον κατάλληλο για τις παραπάνω ενέργειες, ως συνέχεια του ήδη ανατιθέμενου του ρόλου.

Υπεύθυνος φορέας: **ΤΔ**

Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής: **Πέντε έτη**

- II. Συνέχιση της εφαρμογής του υφιστάμενου νομικού καθεστώτος για τις περιοχές του έργου: δηλαδή του Νόμου για την Προστασία και Διαχείριση της Φύσης και της Άγριας Ζωής του 2003 (Ν. 153(Ι)2003), της Ευρωπαϊκής Οδηγίας για την Προστασία των Άγριων Πτηνών 2009/147/ΕΚ και του Περί Δασών Νόμο, 2012 . Εναρμόνιση των *Μετά-LIFE* δράσεων με τα υφιστάμενα διαχειριστικά σχέδια των αντίστοιχων 3 Ζωνών Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) του έργου, δηλαδή των CY3000005, CY6000007 και CY6000009. Η **ΥΘ&Π** και το **ΤΔ** ως αρμόδιες αρχές για τις περιοχές αυτές θα αναλάβουν ως υπεύθυνοι φορείς.

Υπεύθυνοι φορείς: **ΥΘ&Π και ΤΔ**

Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής: **Ετήσια**

- III. Διαχείριση των υλικοτεχνικών υποδομών του έργου, καθώς και των αποκατεστημένων φυσικών τύπων οικοτόπων: Καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης του έργου δημιουργήθηκαν υλικοτεχνικές υποδομές ποικίλων σκοπών. Αυτές περιλαμβάνουν παραδοσιακά περιβόλια για τα πουλιά, σπορές δημητριακών/οσπρίων, υδατοδεξαμενές, ξερολιθιές, υποδομές σχετικές με παροχή νερού στα πουλιά, περιοριστικά εμπόδια, προειδοποιητικές/ενημερωτικές πινακίδες, και κιόσκια ενημέρωσης. Επιπρόσθετα, αποκαταστάσεις φυσικών τύπων οικοτόπων πραγματοποιήθηκαν μέσω καταπολέμησης ΕΞΕ και αναδασώσεων. Όλα τα παραπάνω που αναφέρθηκαν θα συντηρούνται, θα επιδιορθώνονται και θα αντικαθίστανται κατά περίπτωση. Το **ΤΔ** είναι ο υπεύθυνος φορέας.

Υπεύθυνος φορέας: **ΤΔ**

Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής: **Πέντε έτη**

IV. Αναπαραγωγή των δράσεων διατήρησης του έργου σε άλλους πεδινούς δασικούς βιοτόπους πουλιών: Η γνώση και η εμπειρία που αποκτήθηκε μέσα από το LIFE-FORBIRDS θα συνεισφέρει τα μέγιστα σε μελλοντικές προσπάθειες διατήρησης της πτηνοπανίδας σε πεδινά δασικά οικοσυστήματα, μέσω της ενσωμάτωσης των πρακτικών του έργου στη δασική διαχείριση. Μέχρι στιγμής αρκετά από τα μέτρα που εφάρμοσε το έργο στην πράξη αναπαρήχθησαν από το ΤΔ σε άλλες περιοχές της Κύπρου: εγκαταστάσεις ομβροσυλλέκτων στον Ακάμα και στο Εθνικό Δασικό Πάρκο Ριζοελιάς, εγκαταστάσεις ποτίστρων στο Δάσος Πάφου και Αδερφοί καθώς και στο Εθνικό Δασικό Πάρκο Αθαλάσσας, τοποθετήσεις τεχνητών φωλιών σε Ακάμα, και κοιλάδα Σολέας, καθώς και δημιουργία περιβολιών για τα πουλιά στην κοιλάδα Σολέας. Παρόμοιες δραστηριότητες θα συνεχίσουν και μελλοντικά σε άλλες δασικές περιοχές ώστε να προωθηθεί η μακροήμερευση της κυπριακής πτηνοπανίδας. Το **ΤΔ** είναι ο υπεύθυνος φορέας για την υλοποίηση της παραπάνω δράσης.

Υπεύθυνος φορέας: ΤΔ

Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής: Πέντε έτη

4.2 Τμήμα Παρακολούθησης

Η εφαρμογή συγκεκριμένων δράσεων μακροπρόθεσμης παρακολούθησης και διαχείρισης θα εξασφαλίσει τις ευνοϊκές συνθήκες για την πτηνοπανίδα στις 3 ΖΕΠ του έργου, επιτυγχάνοντας συνέχιση της θετικής επίδρασης των δράσεων του LIFE-FORBIRDS στο μέλλον.

- I. Αξιολόγηση της εφαρμογής του σχεδίου διαχείρισης της ΖΕΠ «Κόση – Παλλουρόκαμπος»: Το λεπτομερές σχέδιο που δημιουργήθηκε για την συγκεκριμένη ΖΕΠ μέσω του έργου, εγκρίθηκε από τις αρμόδιες αρχές, τέθηκε σε λειτουργία και θα συνεχίζει να εφαρμόζεται ώστε να διατηρηθεί η επιθυμητή κατάσταση της πτηνοπανίδας, όπως αυτή ορίζεται μέσα από το σχέδιο αυτό. Το **ΤΔ** και η **ΥΘ&Π** είναι οι υπεύθυνοι φορείς για την δράση αυτή.

Υπεύθυνοι φορείς: **ΤΔ & ΥΘ&Π**

Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής: **Ανά πέντε έτη**

- II. Μακροπρόθεσμη παρακολούθηση των επιπτώσεων των δράσεων διατήρησης του LIFE-FORBIRDS στην πτηνοπανίδα των 3 ΖΕΠ: Η συνέχιση της δράσης D.1 (Παρακολούθηση των επιπτώσεων των δράσεων διατήρησης) του έργου είναι σημαντική καθώς θα παρέχει χρήσιμα στοιχεία για παρόμοιες μελλοντικές προσπάθειες. Οι δράσεις διατήρησης του LIFE-FORBIRDS ήταν πιλοτικές, και για το λόγο αυτό οι επιπτώσεις τους χρήζουν παρακολούθησης ώστε να γίνει μακροπρόθεσμη αποτίμηση των πλεονεκτημάτων τους. Δραστηριότητες που θα περιληφθούν είναι: α) επίσκεψη στα περιβόλια του έργου και τις λοιπές υλικοτεχνικές υποδομές ώστε να διαπιστωθεί η επίδρασή τους στην πληθυσμιακή αύξηση των πουλιών στις 3 ΖΕΠ, β) παρακολούθηση των ΕΞΕ για τυχόν ανάκαμψη και ανακατάληψη αυξητικού χώρου εις βάρος ιθαγενών φυτικών ειδών, γ) καταγραφή και παρακολούθηση των περιστατικών λαθροθηρίας σχετικών με την πτηνοπανίδα των 3 ΖΕΠ. Το **ΤΔ** και η **ΥΘ&Π** είναι οι υπεύθυνοι φορείς για την δράση αυτή.

Υπεύθυνοι φορείς: **ΤΔ & ΥΘ&Π**

Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής: **Πέντε έτη**

4.3 Τμήμα διάδοσης αποτελεσμάτων και ευαισθητοποίησης κοινού

Η διάδοση των αποτελεσμάτων των δράσεων του έργου στο ευρύ κοινό θα αυξήσει την επίγνωσή και την ευαισθητοποίηση του στην σημασία που έχουν: α) η διατήρηση της κυπριακής πτηνοπανίδας και οι αρνητικές επιπτώσεις της παγίδευσης άγριων πουλιών, β) τα πλεονεκτήματα υιοθέτησης μιας ολοστικότερης προσέγγισης στη δασική διαχείριση ενσωματώνοντας δράσεις που ωφελούν την πτηνοπανίδα γ) η πολιτική της Ε.Ε για το περιβάλλον και τη βιοποικιλότητα, καθώς και του ρόλου που παίζει το χρηματοδοτικό μέσο LIFE στην διαφύλαξη των παραπάνω. Το έργο LIFE-FORBIRDS υιοθέτησε αυτή τη φιλοσοφία εμπεριέχοντας στο πρόγραμμα του πολλές δραστηριότητες διαφώτισης όπως: εκτύπωση και διανομή ενημερωτικού υλικού σε στοχευμένες ομάδες κοινού, οργάνωση σεμιναρίων για ενδιαφερόμενους φορείς και συμμετοχή σε συνέδρια με ανάρτηση αφισών, δημοσίευση άρθρων στον τοπικό έντυπο τύπο αλλά και στο διαδίκτυο, ανάρτηση γιγαντοαφίσων στον αυτοκινητόδρομο με μηνύματα κατά της παγίδευσης πουλιών, συμμετοχή σε εκδηλώσεις για την αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού κ.α. Επιπρόσθετα, το έργο προσέγγισε δημοτικά σχολεία των τοπικών κοινοτήτων και τα ενέπλεξε σε διάφορες δραστηριότητες. Τόσο οι δραστηριότητες διάδοσης αποτελεσμάτων όσο και οι αντίστοιχες που στοχεύουν στην αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού θα συνεχίσουν να εφαρμόζονται και στην *Μετά-LIFE* περίοδο μέσω των παρακάτω δράσεων:

- I. Πληροφόρηση του κοινού: Η διάδοση των στόχων και των αποτελεσμάτων του έργου θα συνεχίσουν να παρουσιάζονται μέσω της ιστοσελίδας του έργου (www.ifeforbirds.eu), και της σχετικής [ομάδας](#) στο Facebook. Οι 2 αυτές σελίδες τέθηκαν σε λειτουργία στα αρχικά στάδια του έργου (Μάρτιος 2015) και έκτοτε ανανεώνεται το υλικό τους τακτικά. Η σελίδες θα συνεχίσουν να λειτουργούν για ακόμα πέντε χρόνια μετά την ολοκλήρωση του έργου και θα αποτελέσουν σημαντικό εργαλείο διάδοσης των αποτελεσμάτων και των παραδοτέων του. Το ΠΦ θα είναι ο υπεύθυνος φορέας για την υλοποίηση της παραπάνω δράσης.

Υπεύθυνος φορέας: Πανεπιστήμιο Frederick
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής: Πέντε έτη

- II. Περιβαλλοντική εκπαίδευση: Ένα επίτευγμα του LIFE-FORBIRDS ήταν η αύξηση ευαισθητοποίησης σε μαθητές των δημοτικών σχολείων των περιοχών του έργου πάνω σε θέματα πτηνοπανίδας. Μέσω της δράσης Ε.1 (Εκστρατεία ενημέρωσης & ευαισθητοποίησης), πολυάριθμες δραστηριότητες έλαβαν χώρα εμπλέκοντας τους μαθητές των δημοτικών σχολείων, όπως: διαλέξεις, επισκέψεις στα παραδοσιακά περιβάλλοντα του έργου, διαγωνισμοί πτηνοπαρατήρησης κ.α. Κατά τη διάρκεια του έργου ένας

σημαντικός αριθμός μαθητών επισκέφτηκε το Περιβαλλοντικό Κέντρο Ενημέρωσης και Εκπαίδευσης του Κάβο Γκρέκο, όπου παρακολούθησαν διαλέξεις για τα πουλιά των περιοχών και τις αρνητικές επιπτώσεις της παγίδευσης, παρακολούθησαν το ντοκιμαντέρ του έργου και επισκέφτηκαν το γειτονικό περιβόλι για τα πουλιά. Οι εγκαταστάσεις του Περιβαλλοντικού Κέντρου διαχειρίζονται από το ΤΔ, και χρησιμοποιούνται από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού στο πλαίσιο του επίσημου Περιβαλλοντικού Προγράμματος Εκπαίδευσης για μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η προβολή του ντοκιμαντέρ του έργου καθώς και οι επισκέψεις στο γειτονικό περιβόλι για τα πουλιά θα συνεχίσουν μελλοντικά ως μέρος του παραπάνω Προγράμματος.

Επιπρόσθετα, η ΥΘ&Π ετήσια λειτουργεί τη δική της εκστρατεία διαφώτισης μαθητών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οι εμπλεκόμενοι λειτουργοί της θα συνεχίσουν να επισκέπτονται σχολεία των περιοχών του έργου, και να πραγματοποιούν διαλέξεις σχετικές με την σημασία της διατήρησης της πτηνοπανίδας του νησιού και των αρνητικών επιπτώσεων της παγίδευσης άγριων πουλιών.

Υπεύθυνοι φορείς: ΤΔ & ΥΘ&Π

Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής: Πέντε έτη

- III. Ευαισθητοποίηση του ευρύ κοινού: Μέσω της δράσης E.1 του έργου τυπώθηκαν και διανεμήθηκαν εκατοντάδες αντίτυπα από τα παρακάτω: 3 τύποι αφισών, 4 τύποι φυλλαδίων, 2 ενημερωτικά δελτία, σημειωματάρια, αυτοκόλλητα και μια εκλαϊκευμένη έκθεση. Όλα τα παραπάνω συνέβαλαν στο να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τις αρνητικές επιπτώσεις της παγίδευσης άγριων πουλιών, αλλά και στην προώθηση των αποτελεσμάτων του έργου. Το παραπάνω υλικό θα συνεχίσει να είναι διαθέσιμο στο κοινό μέσω των Περιβαλλοντικών Κέντρων Ενημέρωσης και Εκπαίδευσης του Κάβο Γκρέκο και της Αθαλάσσιας. Επιπρόσθετα, θα πραγματοποιείται διανομή του σε μελλοντικές συμμετοχές του έργου σε εκδηλώσεις. Όπου χρειάζεται θα πραγματοποιείται ανατύπωση. Τόσο το **ΤΔ** όσο και ο **ΦΣΚ** θα είναι υπεύθυνοι για αυτήν την δράση.

Υπεύθυνοι φορείς: ΤΔ και ΦΣΚ

Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής: Πέντε έτη

- IV. Ευαισθητοποίηση ενδιαφερόμενων φορέων: Ένας από τους κύριους στόχους του έργου ήταν η επιμόρφωση των ενδιαφερόμενων φορέων (ειδικά των δασικών υπαλλήλων και των Κύπριων δασολόγων) πάνω στα οφέλη υιοθέτησης μιας ολιστικής προσέγγισης στη δασική διαχείριση, η οποία θα προνοεί στη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης της πτηνοπανίδας. Η προώθηση των αποτελεσμάτων του έργου μέσω διαλέξεων σε σχετικές ημερίδες συνέβαλε στο να επιτευχθεί ο παραπάνω στόχος. Αυτή η δράση θα συνεχίσει και στο μέλλον με τη συμμετοχή του έργου σε ημερίδες άλλων εν

εξελίξει έργων και διανομή ενημερωτικού υλικού. Το **ΤΔ**, ο **ΦΣΚ** και η **ΥΘ&Π** θα είναι οι υπεύθυνοι φορείς αυτής της δράσης.

Υπεύθυνοι φορείς: ΤΔ, ΦΣΚ και ΥΘ&Π
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής: Πέντε έτη

- V. Παρουσιάσεις σε ημερίδες, επιστημονικά συνέδρια: Τα αποτελέσματα του έργου θα διαδοθούν περαιτέρω στην επιστημονική κοινότητα μέσω της συμμετοχής των φορέων του έργου σε επιστημονικά συνέδρια. Η παρουσίαση μιας αφίσας αποτελεί ένα κοινά διαδεδομένο μέσο προώθησης σε αυτές τις περιπτώσεις. **Όλοι οι φορείς** θα είναι οι υπεύθυνοι για την δράση αυτή.

Υπεύθυνοι φορείς: ΤΔ, ΥΘ&Π, ΠΦ, ΦΣΚ
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής: Τουλάχιστον 1 παρουσίαση ανά δικαιούχο μέσα σε πέντε έτη

Όλα τα παραπάνω τμήματα του *Σχεδίου*, μαζί με τις δράσεις τους, το χρονικό πλαίσιο υλοποίησής τους, το κοστολόγιό τους, την πηγή χρηματοδότησης, καθώς και τον υπεύθυνο δικαιούχο παρουσιάζονται αναλυτικά στον παρακάτω Πίνακα 2.

Πίνακας 2: Οικονομική προοπτική του Μετά-LIFE Σχεδίου Διατήρησης

Τμήματα του Μετά-LIFE Σχεδίου Διαχείρισης	Δράση	Χρονικό πλαίσιο	Συνολικό Κόστος (€)	Πηγή Χρηματοδότησης	Υπεύθυνος Φορέας
Διοικητικό Τμήμα	Συντονισμός και διαχείριση των Μετά-LIFE δράσεων	5 έτη	- Προσωπικό: 5000 - Άλλα έξοδα: 1000	Προϋπολογισμός του ΤΔ	ΤΔ
	Συντήρηση των περιβολιών του έργου (φυτά, αρδευτικό σύστημα, περίφραξη, λιμνούλα, φωλιές, ταΐστρες, ξερολιθιές, υδατοδεξαμενές)	5 έτη	- Προσωπικό: 36000 - Άλλα έξοδα: 1500	Προϋπολογισμός του ΤΔ	ΤΔ
	Καλλιέργεια των χωραφιών με δημητριακά/όσπρια	5 έτη	- Προσωπικό: 7300 - Άλλα έξοδα: 5000	Προϋπολογισμός του ΤΔ	ΤΔ
	Συντήρηση των ξερολιθιών	5 έτη	- Προσωπικό: 25000	Προϋπολογισμός του ΤΔ	ΤΔ
	Συντήρηση των τεχνιτών φωλιών	5 έτη	- Προσωπικό: 7500 - Άλλα έξοδα: 2000	Προϋπολογισμός του ΤΔ	ΤΔ
	Συντήρηση των σχετικών με το νερό υποδομών (ταμιευτήρα, ομβροσυλλέκτες, ποτίστρες)	5 έτη	- Προσωπικό: 40000 - Άλλα έξοδα: 7500	Προϋπολογισμός του ΤΔ	ΤΔ
	Παρακολούθηση και επανέλεγχος των ΕΞΕ	5 έτη	- Προσωπικό: 10000 - Άλλα έξοδα: 1000	Προϋπολογισμός του ΤΔ	ΤΔ
	Συντήρηση των αναδασώσεων του έργου	3 έτη	- Προσωπικό: 3000 - Άλλα έξοδα: 6000	Προϋπολογισμός του ΤΔ	ΤΔ

	Συντήρηση των υποδομών κατά της παγίδευσης πουλιών (προειδοποιητικές πινακίδες & περιοριστικά εμπόδια)	5 έτη	- Προσωπικό: 3500 - Άλλα έξοδα: 3000	Προϋπολογισμός του ΤΔ	ΤΔ
	Περιπολία στις 3 ΖΕΠ του έργου	Ετήσια	- Προσωπικό: 6000 - Άλλα έξοδα: 3000	Προϋπολογισμός της ΥΘ&Π	ΥΘ&Π
	Συντήρηση των υποδομών διάδοσης αποτελεσμάτων (ενημερωτικές πινακίδες & κιόσκια)	5 έτη	- Προσωπικό: 2500 - Άλλα έξοδα: 3000	Προϋπολογισμός του ΤΔ	ΤΔ
	Ανανέωση των υφιστάμενων ΤΕΔ (όταν χρειαστεί)	Ετήσια	- Προσωπικό: 550	Προϋπολογισμός της ΥΘ&Π	ΥΘ&Π
	Αναπαραγωγή των δράσεων διατήρησης του έργου σε άλλους πεδινούς δασικούς βιοτόπους	5 έτη	- Προσωπικό: 5000 - Άλλα έξοδα: 15000	Προϋπολογισμός του ΤΔ	ΤΔ
Τμήμα Παρακολούθησης	Αξιολόγηση της εφαρμογής του σχεδίου διαχείρισης της ΖΕΠ Κόσιη - Παλλουρόκαμπος	Ανά 5 έτη	- Προσωπικό: 2000 - Άλλα έξοδα: 500	Προϋπολογισμός του κάθε φορέα	ΤΔ, ΥΘ&Π
	Μακροχρόνια παρακολούθηση της επίδρασης των δράσεων διατήρησης στην πτηνοπανίδα των 3 ΖΕΠ	5 έτη	- Προσωπικό: 5000 - Άλλα έξοδα: 2000	Προϋπολογισμός του κάθε φορέα	ΤΔ, ΥΘ&Π
Διάδοση Αποτελεσμάτων και Ευαισθητοποίηση Κοινού	Φιλοξενία της ιστοσελίδας του έργου	5 έτη	- Προσωπικό: 500 - Άλλα έξοδα: 1000	Προϋπολογισμός του ΠΦ	ΠΦ
	Περιβαλλοντική Εκπαίδευση	Ετήσια	- Προσωπικό: 4000 - Άλλα έξοδα: 300	Προϋπολογισμός του κάθε φορέα	ΤΔ, ΥΘ&Π

	Ευαισθητοποίηση του κοινού	5 έτη	- Προσωπικό: 2000 - Άλλα έξοδα: 1000	Προϋπολογισμός του κάθε φορέα	ΤΔ, ΦΣΚ
	Ευαισθητοποίηση ενδιαφερομένων φορέων μέσω άλλων εν εξελίξει έργων	5 έτη	- Προσωπικό: 3000 - Άλλα έξοδα: 500	Προϋπολογισμός του κάθε φορέα	ΤΔ, ΦΣΚ,ΥΘ&Π
	Συμμετοχή με poster σε επιστημονικά συνέδρια	Τουλάχιστον 1 παρουσίαση ανά δικαιούχο σε 5ετή περίοδο	- Άλλα έξοδα: 300	Προϋπολογισμός του κάθε φορέα	ΤΔ, ΥΘ&Π, ΠΦ, ΦΣΚ

Ευχαριστίες

Το Σχέδιο αυτό βασίστηκε σε ένα σχετικό παραδοτέο άλλου έργου LIFE+ :
**JUNIPERCY – LIFE 10 NAT/CY/000717 - Δημητρακόπουλος Κ., Χριστοδούλου Χ.,
Τσιντίδης Τ. (2015) – Μετά-LIFE Σχέδιο Διατήρησης.**